

Opgave 3 Gezondheidsverschillen

Bij deze opgave hoort tekst 3 uit het bronnenboekje.

Inleiding

In augustus 2020 verscheen een essay van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) met daarin een oproep aan de overheid de gezondheidsverschillen in Nederland terug te dringen. Tot nu toe heeft de overheid zich met haar beleid vooral gericht op leefstijl en persoonlijk gedrag van burgers. Maatregelen van de overheid waren vooral gericht op het geven van voorlichting aan burgers. De RVS stelt in het essay dat de huidige individuele aanpak eraan voorbijgaat dat gezondheidsachterstanden en -verschillen een combinatie van meer maatschappelijke oorzaken hebben en er daarom een maatschappelijke aanpak nodig is. De RVS pleit voor een nieuwe aanpak van gezondheidsverschillen. In 2021 kwam de RVS met een vervolgadvisie waarin de RVS aanbevelingen geeft, gericht op het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Tekst 3 gaat over dit advies.

Zie de inleiding van deze opgave.

In het essay van de RVS staat dat gezondheidsverschillen een combinatie van oorzaken hebben.

Mensen met een hogere maatschappelijke positie hebben minder aandoeningen en ziekten en leven gemiddeld langer dan mensen met een lagere maatschappelijke positie. Een verschil in cultureel kapitaal kan hier een rol in spelen.

- 2p 12 Leg uit dat een verschil in cultureel kapitaal een oorzaak kan zijn van de gezondheidsverschillen tussen mensen met een hogere maatschappelijke positie en mensen met een lagere maatschappelijke positie. Gebruik in je uitleg een voorbeeld van cultureel kapitaal.

Gebruik de inleiding van deze opgave en regel 1 tot en met 34 van tekst 3.

Bij het verkrijgen van een maatschappelijke positie spelen twee processen een rol. Dit zijn positietoewijzing en positieverwerving.

- 2p 13 a Leg uit dat de huidige individuele aanpak van gezondheidsverschillen aansluit bij het proces van positieverwerving. Gebruik in je uitleg:
- een omschrijving van het proces van positieverwerving;
  - informatie uit de inleiding om het proces van positieverwerving te illustreren.
- b Leg uit dat de voorgestelde maatschappelijke aanpak van gezondheidsverschillen aansluit bij het proces van positietoewijzing. Gebruik in je uitleg:
- een omschrijving van het proces van positietoewijzing;
  - informatie uit regel 1 tot en met 34 van tekst 3 om het proces van positietoewijzing te illustreren.

Gebruik regel 16 tot en met 41 van tekst 3.

Uit tekst 3 blijkt dat de snackbars anders benaderd worden vanuit de individuele aanpak van gezondheidsverschillen dan vanuit de maatschappelijke aanpak van gezondheidsverschillen.

- 2p 14 Leg uit dat de benadering van snackbars vanuit de individuele aanpak past bij de geïndividualiseerde samenleving. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept individualisering;
  - informatie uit regel 16 tot en met 41 van tekst 3 om individualisering te illustreren.

Gebruik tekst 3.

Gezondheidsverschillen hebben volgens de RVS verschillende oorzaken en gevolgen. Een opeenstapeling van deze oorzaken en gevolgen kan wijzen op sociale uitsluiting. Sociale uitsluiting kent vier componenten, zoals beperkte normatieve integratie.

- 2p 15 Geef aan welke **andere** component van sociale uitsluiting te herkennen is in een van de oorzaken van de gezondheidsverschillen in Nederland, volgens tekst 3. Gebruik in je antwoord:
- een component van sociale uitsluiting;
  - informatie uit tekst 3 waaruit de gekozen component blijkt.

Gebruik tekst 3.

De RVS is een adviesorgaan in het politiek systeem. Er zijn drie politieke hoofdstromingen, die elk hun uitgangspunten hebben, zoals naastenliefde en gelijkheid.

- 2p 16 – Geef aan bij welk **ander** uitgangspunt van de confessionele stroming het advies van de RVS aansluit. Gebruik in je antwoord informatie uit tekst 3 waaruit het gekozen confessionele uitgangspunt blijkt.
- Geef aan bij welk **ander** uitgangspunt van de sociaaldemocratische stroming over de rol van de overheid het advies van de RVS aansluit. Gebruik in je antwoord informatie uit tekst 3 waaruit het gekozen sociaaldemocratische uitgangspunt over de rol van de overheid blijkt.

Gebruik tekst 3.

Uit tekst 3 blijkt dat de RVS wil dat de overheid de gezondheidsverschillen anders gaat aanpakken.

Het systeemmodel van politieke besluitvorming bestaat uit vier fasen, waaronder de fase invoer.

- 2p 17 Beredeneer in welke **andere** fase van het systeemmodel het zinvol is om het advies over gezondheidsverschillen in te brengen om een beleidsverandering voor elkaar te krijgen. Gebruik in je redenering:
- de naam en een omschrijving van een fase van het systeemmodel;
  - informatie uit tekst 3 die je redenering ondersteunt.

Slechte eetgewoonten en ongezonde voeding kunnen bijdragen aan gezondheidsverschillen.

Er zijn in Nederland kinderen die bijvoorbeeld met een lege maag naar school komen. In 2023 heeft de overheid geld beschikbaar gesteld voor gratis (gezonde) schoolmaaltijden op scholen met veel kinderen uit gezinnen met een laag inkomen.

- 2p 18 Beredeneer dat deze maatregel de sociale ongelijkheid op het gebied van gezondheid kan verkleinen. Gebruik in je redenering de omschrijving van het kernconcept sociale ongelijkheid.

Opgave 4 Heerlens Heitje

Bij deze opgave horen figuur 1 en tekst 4 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Nederland is Europees kampioen vrijwilligerswerk. Bijna de helft van de Nederlanders verricht ten minste één keer per jaar onverplicht en onbetaald werk voor anderen of de samenleving.

De gemeente Heerlen bungelt echter in vergelijking met 50 andere grote gemeenten in Nederland onderaan. Ook op andere terreinen is de maatschappelijke betrokkenheid gering. Zo heeft Heerlen ook het laagste percentage burgers dat actief is in verenigingen. Hoewel nader onderzoek naar de oorzaken hiervan nog nodig is, is al wel gevonden dat de gemeente Heerlen ook behoort tot de gemeenten met het laagste vertrouwen van burgers in elkaar.

Om de betrokkenheid van burgers te vergroten en vrijwilligerswerk te stimuleren, is de gemeente Heerlen in 2019 gestart met het Heerlens Heitje, een eigen digitale munt. Hierover gaat tekst 4.

Gebruik de inleiding van deze opgave.

- 1p 19 Beredeneer dat de mate waarin mensen vrijwilligerswerk doen een indicator kan zijn voor de mate van sociale cohesie in Heerlen. Gebruik in je redenering:
- de omschrijving van het kernconcept sociale cohesie;
  - informatie uit de inleiding die je redenering ondersteunt.

Zie de inleiding en gebruik figuur 1.

Voorafgaand aan de invoering van het Heerlens Heitje heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) onderzoek gedaan naar de mate waarin mensen vrijwilligerswerk doen in Heerlen. In figuur 1 staan uitkomsten van dit onderzoek.

- 2p 20
- Formuleer een hypothese die bevestigd wordt door de gegevens in figuur 1.
  - Benoem de afhankelijke variabele en de onafhankelijke variabele in de hypothese.